

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1139

Vragen van het lid **Lodders** (VVD) aan de Staatssecretaris van Financiën over *de voortgang van de aanbestedingsprocedure van de «Wijziging van de Muntwet 2002 in verband met de aanbesteding van het produceren van munten en het afschaffen van beleggingsmunten»* (ingezonden 25 oktober 2019).

Antwoord van Staatssecretaris **Snel** (Financiën) (ontvangen 19 december 2019). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 816.

Vraag 1

Herinnert u zich dat het wetsvoorstel «Wijziging van de Muntwet 2002 in verband met de aanbesteding van het produceren van munten en het afschaffen van beleggingsmunten»¹ op 26 september 2019 door de Tweede Kamer en op 15 oktober door de Eerste Kamer als hamerstuk is aangenomen?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Herinnert u zich dat in de nota naar aanleiding van het verslag van de «Wijziging van de Muntwet 2002 in verband met de aanbesteding van het produceren van munten en het afschaffen van beleggingsmunten» staat dat «De tweede fase eind juni begint?»² Klopt het dat de potentieel geïnteresseerden in deze fase aangeven voor welke prijs zij de opdrachten willen doen en dat naar verwachting in het najaar het contract met de winnende partij kan worden ondertekend? Kunt u een huidige stand van zaken geven over het aanbestedingstraject door De Nederlandsche Bank (DNB) van de circulatiemunten? Is de aanbesteding inmiddels afgerond? Is dit zonder problemen gegaan en is het slaan van munten voor de komende aanbestedingsperiode geborgd? Hoe lang is deze periode?

¹ Kamerstukken II, vergaderjaar 2018/2019, 35 203

² Kamerstukken II, vergaderjaar 2018/2019, 35 203, nr. 6

Antwoord 2

Het aanbestedingstraject dat door De Nederlandsche Bank (DNB) is uitgevoerd bestaat uit twee zogenoemde «lots». Het eerste lot, dat ziet op de circulatiemunten, is gegund aan de Koninklijke Nederlandse Munt (KNM), met het Italiaanse Istituto Poligrafico e Zecca dello Stato als achtervang. DNB heeft het tweede lot, dat ziet op de verzamelaarsproducten, teruggetrokken vanwege een gebrek aan belangstelling. DNB heeft vervolgens een kortlopende overeenkomst met KNM gesloten om de continuering van verzamelaarsproducten op korte termijn te garanderen. Deze overeenkomst geldt alleen voor de verzamelaarsproducten die in 2020 worden uitgegeven. In 2020 zal een nieuwe aanbesteding worden gestart voor verzamelaarsproducten vanaf 2021.

Vraag 3

Kunt u nogmaals bevestigen dat geen beleidswijzigingen zouden plaatsvinden met de wijziging van genoemde wet (met uitzondering van de beleggingsmunt)?

Antwoord 3

Ja. Met de wijziging van de Muntwet worden beleggingsmunten afgeschaft en wordt, in verband met de aanbestedingsprocedure, de wettelijke verankering verlaten van enkele symbolen op de munten die naar KNM verwezen. Het gaat hierbij onder andere om de titel muntmeester.

Vraag 4

Kunt u bevestigen dat «herdenkingsmunten» en «jaarsets» van belangrijke toegevoegde waarde zijn voor het onder de aandacht brengen van culturele en maatschappelijke thema's, bijzondere jubilea en voor verzamelaars? Zo ja, kunt u bevestigen dat er geen wijzigingen plaatsvinden met betrekking tot deze munten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Munten voor verzamelaars, zoals nationale herdenkingsmunten volgens de wet worden genoemd, worden gebruikt om belangrijke culturele en maatschappelijke thema's onder de aandacht van de bevolking te brengen. Ik hecht daarom aan de traditionele waarde van deze munten. Niet voor niets heb ik Nederlanders meer betrokken bij herdenkingsmunten door iedereen mee te laten denken bij het vaststellen van munthema's voor het jaar 2020.³ Wel merk ik op dat de vraag naar deze munten en overige verzamelaarsproducten de afgelopen jaren zienderogen afneemt. Waar vijf jaar geleden van sommige herdenkingsmunten nog ruim 200.000 stuks werden geproduceerd, is dat in 2019 teruggelopen naar circa 60.000 stuks per munt. Mede daarom is het aantal verzamelaarsmunten teruggebracht van vier naar twee stuks per jaar. Nu daarnaast gebleken is dat munthuizen terughoudend zijn om deel te nemen aan een aanbestedingsprocedure voor verzamelaarsproducten, vergt de vormgeving van de aanbesteding ten aanzien van verzamelaarsproducten vanaf 2021 bijzondere aandacht.

Vraag 5

Welke opdracht heeft DNB gekregen met betrekking tot de uitgifte en het op de markt brengen van herdenkingsmunten, munten voor verzamelaars, zoals bijvoorbeeld de jaarsets, en de dukaten? Zijn er nog andere munten die niet onder deze categorieën vallen? Zo ja, welke?

Antwoord 5

Overeengekomen is dat DNB namens de staat de productie van munten aanbesteedt. Hierbij gaat het om zowel circulatiemunten, als verzamelaarsproducten. Onder verzamelaarsproducten wordt in dit verband verstaan: circulatiemunten voor verzamelaars (o.a. jaarsets), munten voor verzamelaars, herdenkingsmunten en dukaten.

³ <https://www.internetconsultatie.nl/munthema2020>

Vraag 6

Kunt u aangeven hoe het aanbestedingstraject van deze munten verloopt of verlopen is? Kunt u ingaan op de aanbestedingsvoorwaarden en de proportionaliteit? Klopt het dat de aanbestedingsvoorwaarden niet voor iedereen toegankelijk zijn? Waarom niet? Deelt u de mening dat een aanbestedingsdocument voor iedereen opvraagbaar moet zijn?

Antwoord 6

Voor de aanbestedingsprocedures verwijs ik naar het antwoord op vraag twee. De procedure betreft een niet-openbare aanbestedingsprocedure conform de aanbestedingswet en is gestart met een selectiefase, waarin munthuizen hun interesse kenbaar konden maken om deel te nemen aan de aanbesteding. De aanbestedingsdocumenten zijn vervolgens verstrekt aan de drie munthuizen die aan deze eerste oproep gehoor hebben gegeven en voldeden aan de gestelde eisen. Deze documenten zijn geheim en niet openbaar opvraagbaar, omdat er bij de productie en distributie van munten strenge veiligheidseisen- en waarborgen van toepassing zijn. Hierbij valt te denken aan technische specificaties van munten, afleveradressen, transporten en verpakkingsvereisten.

Vraag 7

Kunt u aangeven welke andere taken, dus buiten de aanbestedingsprocedure zoals in de wet is opgenomen, bij DNB zijn ondergebracht? Hoeveel fte is daarmee gemoeid? Waarom is daarvoor gekozen?

Antwoord 7

Met ingang van 1 januari 2017 is een aantal publieke munttaken overgebracht van KNM naar DNB. Aan DNB is toestemming verleend een tweetal taken uit te voeren, te weten het verzorgen van de geldomloop voor zover deze uit munten bestaat en het fungeren als Nationaal Analysecentrum voor Munten.⁴ Ter uitvoering van de twee taken verricht DNB onder andere de volgende werkzaamheden:

- het adviseren van de staat op het terrein van het muntgeld en de muntendistributie, waaronder begrepen het besteladvies voor (nieuwe) gewone circulatiemunten, niet zijnde de exemplaren die bestemd zijn voor de verzamelaarsmarkt, en in een voorkomend geval ook van het voor de circulatie bestemde deel van de oplage van herdenkingsmunten;
- het in omloop brengen en de recirculatie van gewone circulatiemunten en herdenkingsmunten;
- het beheren van het depot, inclusief het toelatingsbeleid ten behoeve van Muntverwerkers daartoe;
- het in overleg met de staat, aan of van buitenlandse partijen leveren respectievelijk ontvangen van circulatiemunten;
- de inname van verzamelaarsmunten;
- de inname van beschadigde munten;
- de inname en het beoordelen van vermoedelijk valse munten;
- het beheren van stempels en modellen van het muntgeld, beleggingsmunten en dukaten die in opdracht van de staat zijn vervaardigd en niet langer voor de productie benodigd zijn; en
- het namens de Staat deelnemen aan nationale en internationale overlegorganen op het terrein van munten.

Met het uitvoeren van deze munttaken is bij DNB 4 fte gemoeid.

Vraag 8

Kunt u specifiek ingaan op de afspraken over de kosten van productie, promotie en distributie van herdenkingsmunten en munten voor verzamelaars? Hoe is het aanbod in de aanbesteding tot stand gekomen? Worden ook afspraken gemaakt over de kwaliteit van de producten, dienstverlening voor de consument (invulling van de klantenservice) en verkrijgbaarheid voor iedereen, inclusief doelgroepen?

⁴ Koninklijk besluit van 9 december 2016, Staatsblad 2016, 508.

Antwoord 8

De Europese aanbesteding voor verzamelaarsproducten was zo opgezet dat de deelnemer de opbrengsten van de verkoop van verzamelaarsmunten kon behouden, nadat de nominale waarde aan de staat was afgedragen en er door de deelnemer een vaste jaarlijkse vergoeding werd betaald. De deelnemer was zelf verantwoordelijk voor promotie en distributie en de kosten daarvan. Er waren uitgebreide afspraken voorzien over de kwaliteit van de producten en productkeuringen door DNB. Ook maakten vereisten rondom duurzaamheid, de herkomst van materialen en de kwaliteit van dienstverlening onderdeel uit van de tenderdocumenten. Zo was een waarmerk voor de webwinkel en de inzage door DNB in een klachtenregister verplicht gesteld. Vanwege een gebrek aan belangstelling is deze aanbesteding ingetrokken.

Vraag 9

Is de aanbestedingsperiode tijdig gestart? Hoe lang duurt het voor een marktpartij om de opdracht uit te voeren en wanneer was/is de gunning voorzien? Kunt u bevestigen dat de uitgifte van herdenkingsmunten, jaarsets en dukaten niet in gevaar komt? Zo nee, waarom niet? Indien de uitgifte van deze munten in gevaar komt, kunt u aangeven wat de oorzaak daarvan is? Op welke manier gaat u dit op korte termijn herstellen?

Antwoord 9

De aanbestedingsprocedure is tijdig gestart. Zoals hierboven aangegeven, heeft DNB besloten de aanbestedingsprocedure voor verzamelaarsproducten in te trekken. DNB is vervolgens tot een kortlopende overeenkomst gekomen met KNM. Deze overeenkomst ziet op verzamelaarsproducten die in 2020 worden uitgegeven.

Vraag 10

Wat zijn de gevolgen als er zich geen marktpartijen aanbieden? Blijft de verzamelaarsmarkt in zijn huidige vorm bestaan (toegankelijke producten voor iedereen rondom maatschappelijk en cultureel belangrijke thema's)? Hoe groot is het risico dat muntverzamelaars afhaken en dat dit cultureel erfgoed van Nederland verdwijnt in zijn huidige vorm? Hoe verwacht u dat de verzamelaarsmarkt er zonder Nederlandse herdenkingsmunten komt uit te zien? Vindt u dit wenselijk?

Antwoord 10

In het geval dat er in enig jaar geen herdenkingsmunten worden uitgegeven, bestaat het risico dat de verzamelaarsmarkt zal veranderen. Dit heeft zeker niet mijn voorkeur. Daarom ben ik verheugd met het feit dat DNB een kortlopende overeenkomst heeft kunnen sluiten, die ervoor zorgt dat ook het komend jaar herdenkingsmunten worden geslagen.

Vraag 11

Op welke manier heeft DNB de aanbestedingsprocedure voorbereid? Beschikt DNB over voldoende capaciteiten en expertise om deze aanbesteding te begeleiden en te beoordelen? Zijn de randvoorwaarden in de aanbesteding van dien aard dat er redelijkerwijs geïnteresseerde munthuizen te vinden zijn?

Antwoord 11

DNB heeft de aanbesteding voorbereid met ondersteuning van juridische, inkoop- en betalingsverkeerexperts en er heeft afstemming met het Ministerie van Financiën plaatsgevonden. DNB heeft uitgebreide ervaring met de inkoop en kwaliteitscontrole van bankbiljetten en andere producten en met het verzorgen van de muntencirculatie. De voornaamste reden voor het gebrek aan belangstelling in de aanbesteding van verzamelaarsproducten was, naast de eerdergenoemde afnemende interesse voor verzamelaarsmunten, dat aanbieders wel munten willen leveren, maar geen eigen distributienetwerk in Nederland hebben. Dit is dan ook een van de uitgangspunten die bezien zullen worden ten behoeve van een nieuwe aanbestedingsprocedure, aangezien dit een voorwaarde kan zijn die de mededinging belemmert.

Vraag 12

Volgens de memorie van toelichting bij het genoemde wetsvoorstel is het munthuis dat de aanbesteding van herdenkingsmunten en munten voor verzamelaars wint (hier gaat het dus niet over de aanbesteding met betrekking tot circulatiemunten) verantwoordelijk voor het gehele proces van promotie van de munt tot en met distributie; kunt u bevestigen dat dit ook de opdracht is geweest naar DNB? Wie ziet toe op de inhoud van de inschrijving en de aanbestedingsprocedure zodat de opdracht zoals omschreven in de memorie van toelichting ook strikt wordt uitgevoerd? In welke mate is het munthuis vrij om promotie en distributie te voeren en in welke mate? Wat zijn de beperkingen van deze verantwoordelijkheid die is opgelegd door DNB? Wat vindt u hiervan?⁵

Antwoord 12

Dat kan ik bevestigen. In de memorie van toelichting staat dat het munthuis dat de aanbesteding wint verantwoordelijk is voor de promotie en distributie van de munten voor verzamelaars en niet DNB. Dit is ook zo opgenomen in de aanbestedingsdocumenten. Dit sluit echter niet uit dat in deze documenten eisen kunnen worden gesteld aan de promotie en distributie van verzamelaarsproducten. Hierbij valt te denken aan veiligheidswaarborgen, maar ook vereisten die de gelijkwaardigheid en onafhankelijkheid tussen de verschillende inschrijvers waarborgen. Tevens wordt rekening gehouden met het belang van de verzamelaar en dat van de staat.

Vraag 13

Hoelang duurt het voorbereidings- en ontwikkeltraject van een herdenkingsmunt en hoeveel verschillende herdenkingsmunten is DNB in 2020 voornemens te laten produceren, promoten en distribueren door de winnaar van de aanbesteding? Welke herdenkingsmunten worden in 2020 uitgegeven qua thema en wanneer worden de thema's vastgesteld? Op welke manier bent u betrokken bij het bepalen van de thema's? Worden de thema's UNESCO en Nederlandse sporticonen voortgezet? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 13

Het voorbereidings- en ontwikkeltraject van een verzamelaarsmunt verschilt, maar duurt doorgaans tussen de zes en negen maanden. De muntthema's voor de in 2020 uit te geven munten zijn na de eerdergenoemde publieke consultatie reeds vastgesteld. De thema's zijn 75 jaar bevrijding van Nederland en het Ir. D.F. Woudagemaal. Deze laatste munt is er één in de UNESCO-werelderfgoedreeks. Overigens is al gestart met de voorbereidingen van de munt ter ere van 75 jaar bevrijding van Nederland.

Vraag 14

Kunt u ingaan op de controles op het munthuis door DNB? Klopt het dat de Europese Centrale Bank (ECB) alle leveranciers van euromunten controleert? Op welke manier zit er overlap in deze controle of de controle tussen de ECB en DNB? Hoe wordt geborgd dat er geen dubbele taken worden uitgevoerd?

Antwoord 14

De ECB ziet onder andere toe op de aanwezigheid van de juiste documenten en instructies en een correcte ijking van meetapparatuur. DNB ziet toe op de kwaliteit van de te leveren munten, het leveren van correcte aantallen en de juiste vernietiging van defecten. Ook ziet DNB toe op milieuaspecten en duurzaamheidsvoorwaarden.

Vraag 15

Kost het uitgeven van herdenkingsmunten geld of levert het geld op voor de schatkist? Welke mogelijkheden heeft DNB bekeken en welke keuzes zijn gemaakt? Kunt u deze keuzes toelichten?

⁵ Kamerstukken II, vergaderjaar 2018/2019, 35 203 nr. 3

Antwoord 15

De afgelopen jaren heeft het uitgeven van herdenkingsmunten de staat geld gekost. De uitgifte van herdenkingsmunten kostte de staat in 2018 circa € 0,4 mln. De spoedovereenkomst die DNB heeft gesloten met KNM waarborgt de continuïteit van de uitgifte van verzamelaarsmunten op korte termijn. Naar alle waarschijnlijkheid kunnen in 2020 budgetneutraal verzamelaarsproducten worden uitgegeven. Eventuele opbrengsten voor de staat zijn afhankelijk van het aantal producten dat wordt geproduceerd. Dit omdat het producerende munthuis verplicht is om de nominale waarde van de verzamelaarsproducten af te dragen aan de staat.

Vraag 16

Heeft DNB de expertise om de taak van een munthuis/-ontwerper op te nemen in de muntadviescommissie? Welk effect zal dit hebben op de kwaliteit en de haalbaarheid van de munten?

Antwoord 16

De muntadviescommissie is ingesteld om mij te adviseren omtrent de keuze van de beeldenaars voor nieuw uit te geven munten voor verzamelaars. Vanwege de lopende aanbestedingsprocedure, heeft DNB de secretarisrol van de commissie overgenomen van KNM. Dit hoeft DNB er niet van te weerhouden om het producerende munthuis in een vroeg stadium bij het ontwerp en productieproces te betrekken, onder meer om de technische haalbaarheid van het ontwerp te controleren.

Vraag 17

Kunt u de vragen één voor één en ruim binnen de gestelde termijn van drie weken beantwoorden?

Antwoord 17

Zoals ik uw Kamer eerder heb gemeld, heb ik de vragen niet binnen de termijn van drie weken kunnen beantwoorden vanwege onzekerheden ten aanzien van de aanbestedingsprocedure. Nu DNB en KNM tot een overeenkomst zijn gekomen kan de uitgifte van verzamelaarsmunten op korte termijn gecontinueerd worden.